

ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСІВ МОДЕЛЮВАННЯ В СФЕРІ ТУРИЗМУ

Серед всього різноманіття видів послуг одне з визначних місць в останні десятиліття належить розвитку міжнародного туризму. Туризм сьогодні стає лідером світової економіки. Доходи від нього у світовому масштабі вже перевищили надходження від експорту товарів виробничої та невиробничої сфери. На частку туризму припадає:

- близько 12% світового валового продукту;
- понад 30% обсягів послуг світової торгівлі;
- 11% світових споживчих витрат;
- 7% загального обсягу інвестицій;
- 5% податкових надходжень;
- у сфері туристичних послуг зайнятий кожен десятий працівник, це понад 260 млн. осіб [3].

За прогнозами ВТО до 2020 р. очікується збільшення туристів до 1561,1 млн. осіб. Прогнозується збільшення прибутків від туризму у 2020 р. до 2,0 трлн. дол. США. Витрати туристів на одну подорож зростуть з 675 дол. (2002) до 1248 дол. в 2020 р. [4].

Світовий досвід засвідчує, що індустрію туризму можна розвивати і в період економічних криз, оскільки витрати на створення одного робочого місця у 20 разів менші, ніж у промисловості, а оборотність інвестиційного капіталу в 4,2 рази вища ніж в інших галузях господарства [5].

Україна, як незалежна держава, заявила про себе як про самостійного, перспективного партнера туристичної індустрії. Для сприяння і цілеспрямованості розвитку туризму в Україні і її регіонах створена законодавча, нормативна та правова база. На сьогодні в країні діє понад 600 законів, Указів Президента, Постанов Кабінету Міністрів, відомчих нормативних актів, що стосуються туристичної сфери [2]. Значна кількість постанов, рішень, ухвал, програм приймається на регіональному рівні.

В сучасному світі, що нестримно розвивається, функціонування і розвиток курортно-рекреаційних об'єктів і регіонів в цілому немислимо без вживання сучасних засобів і технологій управління і інформаційних систем. Як показують багаточисельні дослідження, збільшення об'ємів інформації, необхідної для грамотного управління приймає масштабний характер.

І МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ
«Проблеми та перспективи інноваційного соціально-економічного розвитку
в умовах глобалізації: регіональний вектор», Ізмаїл - 2012

Аналіз показників існуючих форм звітності туристичних підприємств засвідчує, що вона не дозволяє сформуванню належної, всеохоплюючої, достовірної інформації про туристичну діяльність. В офіційних статистичних довідниках на основі поданої звітності можна знайти тільки обсяги вироблених та реалізованих послуг туристичними агентствами та бюро подорожей. Послуги надані туристам іншими закладами «ховаються» ними в загальні показники і відображаються статистичними органами як «діяльність у сфері відпочинку та розваг, культури та спорту», «індивідуальні послуги», «готелі та інші місця для короткотермінового проживання» тощо.

Відносно показників зайнятості, середньомісячної заробітної плати працівників статистика об'єднує їх в економічну діяльність під видом «Надання комунальних та індивідуальних послуг, діяльність у сфері культури та спорту» з виділенням « з них у сфері культури та спорту, відпочинку та розваг» Стосовно показників про фінансові результати, то вони відображаються однією позицією як «Надання комунальних та індивідуальних послуг, діяльність у сфері культури та спорту». Про сільський, зелений, молодіжний та інші новітні види туризму взагалі поточна статистика відомостей не подає. Деяка інформація про туризм концентрується в Держтурадміністрації та Держприкордонслужбі України, але їх дані також є неоднозначні. Про наявність розбіжностей показників в туристичній діяльності в працях окремих авторів, які посилаються в своїх дослідженнях на різні інформаційні джерела вже відзначалося [1].

Враховуючи регіональні особливості, проблеми зайнятості сільського населення та екології доцільно активізувати розвиток зеленого туризму. На жаль, сьогодні статистика також не має достовірної інформації щодо розвитку сільського зеленого туризму, його інфраструктури та їх впливу на формування та розвиток споживчого ринку. З метою вивчення даної проблеми та отримання більш повної інформації щодо перспективного розвитку, пропонуємо розробити та впровадити на рівні Держкомстату України систематичне (через кожні 2–3 роки) вибіркоче обстеження домогосподарств, що надають або планують надавати послуги з сільського зеленого туризму. Розробити методичку, згідно якої включати результати обстеження, в період його проведення, до обсягу наданих туристичних в цілому послуг по регіону.

Таким чином, наявна статистична інформація про туризм в регіонах, а відповідно і Україні ні за змістом, ні за формою та термінами надходження не задовольняє сьогоднішні вимоги щодо потреб менеджменту та розвитку туризму. Враховуючи позитивні тенденції розвитку світового та національного внутрішнього туризму, потрібна окрема всеохоплююча статистична (квартальна і річна) звітність, яку повинні подавати усі суб'єкти, що надають туристичні послуги, включаючи сільський та зелений. Гальмом розвитку туризму є також відсутність цілісної системи державного управління ним в регіонах. Заклади, які надають туристичні послуги, як правило, підпорядковані різним відомствам, що утруднює їх координацію. Тому структура регіонального управління туризмом потребує індивідуального підходу та подальшого удосконалення.

І МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ
«Проблеми та перспективи інноваційного соціально-економічного розвитку
в умовах глобалізації: регіональний вектор», Ізмаїл - 2012

У цих умовах управління без вживання сучасних засобів і способів обробки, передачі і надання інформації не може бути ефективним. Розробку довготривалої стратегії розвитку курортно-рекреаційної сфери регіонів і можливих альтернатив їх реалізації доцільно здійснювати на основі моделювання соціальних процесів, які враховують стратегічні цілі розвитку курортно-рекреаційної сфери регіонів.

Для формування конкурентоздатної моделі управління розвитку курортно-рекреаційним ринком регіонів доцільно використовувати програмно-цільовий підхід, він може бути представлений таким чином. Спочатку здійснюється структуризація проблеми формування моделі управління регіону. Проводиться збір достовірної інформації, обробляється і на основі даних будується модель. Потім розробляється «дерево цілей» для двох рівнів (рис. 1).

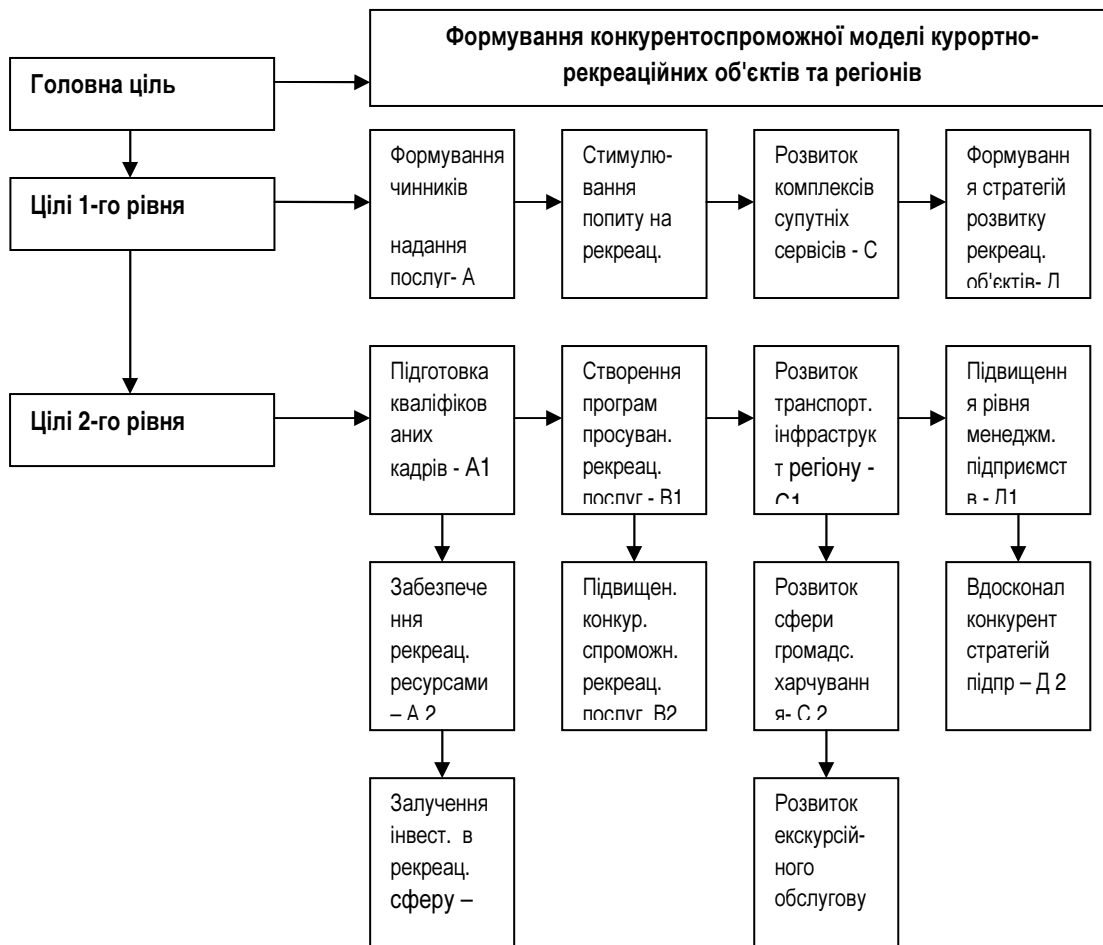

Рис 1. Дерево цілей для формування моделей управління розвитком курортно-рекреаційних об'єктів та регіонів.

Дерево цілей може бути основою для побудови ієрархії цілей для кожного конкретного рекреаційного регіону або рекреаційного об'єкту.

I МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ
«Проблеми та перспективи інноваційного соціально-економічного розвитку
в умовах глобалізації: регіональний вектор», Ізмаїл - 2012

Для управлінських завдань необхідне формування цілей і моделей, що розробляються на їх основі, в кількісно-тимчасовому вимірі з використанням сучасних інформаційних технологій.

Взагалі при формуванні проекту програми розвитку рекреаційно-туристичного регіону, на нашу думку, повинні охоплюватися такі напрями, як:

- рекреаційно-туристичне природокористування, охорона й відновлення рекреаційно-туристичних ресурсів;
- господарське освоєння територій, зміна пропорцій у розміщенні продуктивних сил, формування рекреаційно-туристичної системи на основі сучасної інфраструктури;
- фінансування запроєктованих заходів;
- удосконалення системи правового забезпечення й управління.

При цьому для формування і реалізації конкурентоспроможного регіонального рекреаційно-туристичного продукту нами виділяються такі завдання:

- для розвитку рекреації та туризму органами місцевого самоврядування виокремлюють таке завдання, як створення координаційної ради при місцевій адміністрації для виконання конституційних, координаційних функцій;
- для проведення ділових операцій і здійснення процедур ухвалення рішень у сфері рекреаційно-туристичної діяльності на території муніципального утворення;
- управління рекреаційно-туристичною сферою, створення нових інститутів управління рекреацією та туризмом і реструктуризація існуючих відповідно до поставлених цілей і завдань розвитку рекреації та туризму в регіоні;
- формування нормативно-правової бази розвитку рекреації та туризму - визначення нормативно-правових документів, які необхідно прийняти на регіональному рівні та розробка рекомендацій щодо ухвалення загальнодержавних документів або зміни їх положень для цілей підвищення ефективності функціонування рекреаційно-туристичного регіону;
- для фінансового забезпечення розвитку рекреації та туризму необхідний пошук джерел фінансування розвитку рекреаційно-туристичної сфери та складання переліку можливих одержувачів ресурсів і структур;
- забезпечення взаємодії між рекреаційно-туристичними підприємствами і навчальними закладами для підвищення якості освіти і повнішого обліку вимог ринку при підготовці фахівців та підприємців, організація філій навчальних закладів, курсів для мешканців рекреаційно-туристичних районів з метою забезпечення зайнятості на місцях; розроблення системи взаємодії зі службами зайнятості різного рівня;
- розроблення заходів щодо оперативного управління кризовими ситуаціями, розроблення заходів щодо зниження природних ризиків у рекреаційно-туристичній діяльності, їх компенсації; формування спеціальної програми управління природними ризиками в рекреаційно-туристичних регіонах;
- сприяння забезпеченню інвестиційної привабливості інфраструктури на території особливо охоронюваних природних територій;
- розроблення норм рекреаційно-туристичних навантажень на різні види особливо охоронюваних природних територій;

I МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ
«Проблеми та перспективи інноваційного соціально-економічного розвитку
в умовах глобалізації: регіональний вектор», Ізмаїл - 2012

- формування основ організації природних парків у зоні установ курортно-санаторного профілю з метою збереження рекреаційно-туристичного ресурсу.

Реалізація вищезазначених завдань регіональної політики розвитку сфери рекреації та туризму в обраному регіоні має стати регулюючим механізмом його функціонування, за умови вибору варіанту, при якому комплексно будуть поєднані економічна доцільність, соціальна ефективність та екологічна допустимість діяльності.

Література.

1. Гречаник В.П. та інші. До проблем розвитку туризму: світ і Україна // Вісник ДІТБ. – 2006. – № 10. – С. 160–168.
2. Економічна енциклопедія: У трьох томах. – Т. 3. – К. – 952 с.
3. Охріменко О.О. Страховий захист: менеджмент, маркетинг, економіка безпеки (туристське підприємництво). – К.: Міжнародна агенція «Вес Zone», 2005. – 414 с.
4. Стан та перспективи розвитку туризму в Україні за 2003 рік. – К.: Державна туристична адміністрація України, Науковий центр розвитку туризму, 2004. – 182 с.
5. Цибух В.І. Державне регулювання у сфері туризму в Україні // Статистика України. – 2005. – № 1. – С.80–85.